

Hundens bidrag till människans välbefinnande – en outnyttjad potential!

Föreningen för Sociala Tjänstehundar var på den 1:a nordiska konferensen Hundar i människans tjänst, 1 februari 2024, på Akademiska sjukhuset, Uppsala

Hunden är unik, den ser det vi människor inte ser, den hör före vi människor hört något och läser av situationer och sin omgivning med ett sällan skådat luktsinne. *”Redan på de gamla egyptiernas tid och i utgrävningar i Pompei har bildbevis hittats som visar på att hunden är människans bästa vän”*, berättar Catharina Kjellerstedt, veterinär och föreläsare på den 1:a nordiska konferensen *Hundar i människans tjänst* som arrangerades av Uppsala universitet i samarbete med Akademiska sjukhuset den 1 februari 2024. En nära fullsatt lokal med dryga 80 förväntansfulla deltagare, som i huvudsak representerade personer verksamma i vård, skola och annan typ av omsorg, med intresse för hur hunden kan bidra i arbetet, fick med sig en välfylld kunskapsinjektion under denna heldag.

”...93 procent av barn på sjukhus som träffat hund har fått ett påtagligt förbättrat välmående...”

Konferensen gav en ordentlig genomgång av bredden på typiska tjänster som hunden kan användas till: sjukhushundar, besökshundar, räddningshundar, ledarhundar, medicinska tjänstehundar och många fler. Rigorösa lämplighetsbedömningar och riskanalyser genomförs i varje enskilt fall eftersom hundar, liksom vi människor, är individer, och passar till olika saker. Ann Edner och Åsa Melhus, båda överläkare och professorer på Akademiska sjukhuset och Uppsala universitet står bakom konferensens tillblivelse. De berättar att i USA fanns det hund redan på 1960-talet på barnonkologiska kliniker. Synsättet kring hygien har sett helt annorlunda ut i Sverige och det har tagit tid att ändra riktlinjerna för att öka hundens närvaro inom vården. Ann och Åsa delar med sig av många viktiga erfarenheter av arbetet med sjukhushund, som vetenskapligt även dokumenterats allteftersom – en avgörande del i arbetet med hund, för att skapa likvärdighet och lyfta fram evidens. I studier med barn har deras arbete bland annat visat att 93 procent av barn på sjukhus som träffat hund har fått ett påtagligt förbättrat välmående. Således har kontakten med hunden haft en viktig psykologisk effekt. Detta har i sin tur lett till positiva konsekvenser kring vården för barnet och dennes välbefinnande rörande till exempel smärtupplevelser, rädsla, oro och tillfrisknande.

”...tack vare den utbildade terapihunden kan Fredrik nå sitt mål och leva ett meningsfullt liv, trots sina diagnoser.”

Från Danmark delas framgångsrika resultat från arbete med människor som fått svåra psykiatriska diagnoser och de som hamnat i kriminalitet. Bettina Hofman från Danske Terapihund berättar gripande om Fredrik som var diagnostiserad med social fobi och schizofreni och som många år suttit inlåst på grund av sina diagnoser. Fredrik hade stora önskningar om att kunna göra saker utan att vara beroende av andra och få känna mening med livet. Schizofrenin och den sociala fobin gjorde det närmast omöjligt tills ett specialtränat hund/människa team från Danske Terapihund som systematiskt och regelbundet följde med Fredrik och var med honom i de situationer han önskade att han skulle klara av att hantera – träffa andra människor i gemensamhetsrum, ta en kaffe på stan, köra bil. Resultatet var överväldigande: paraonia över vad andra ska tänka om honom har minskat, han vågar numera att prova nya saker och deltar i sociala aktiviteter. Hans högsta önskan att klara av att besöka sina släktingar har gått i uppfyllelse och tack vare den utbildade terapihunden kan Fredrik nå sitt mål och leva ett meningsfullt liv, trots sina diagnoser. Konferensen bjöd på många fler föreläsare. En av dessa kunde nog inte lämna ett öga torrt: berättelsen att bli räddad från depression av en hund, kom från Maria Kjellén som modigt delade med sig av sin livsresa om att gå från djup depression till hur en assistanshund blev Marias motivator att fortsätta leva.

”När man provat allt kommer hunden in och plötsligt vill eleven gå till skolan...”

En grundlig genomgång av hundens arbete i skolan, gav Maria Ståhl, specialpedagog på Barn- och elevhälsan i Nacka kommun. Genom hundens förmåga att skapa trygghet för individen och bidra till motivation och locka fram lusten hos eleven att göra saker finns evidens för en direkt effekt på minskad skolfrånvaro. Hunden kan användas i en mängd samarbetsövningar och vara ett pedagogiskt hjälpmedel. Till exempel får vi lära oss hur det kan gå till i ämnet matematik. *”När man provat allt kommer hunden in och plötsligt vill eleven gå till skolan”*, berättar Maria.

”Allergi som argument att inte använda hund är inte ett hållbart argument...”

Men att få möjlighet att använda hund i människans tjänst innebär prövningar. Kanske är det bristen på kunskap som sätter de största käpparna i hjulet. Inte minst vittnar konferensens arrangörer Ann Edner och Åsa Melhus, om deras envisa och framgångsrika kamp att påvisa patientsäkerhet i arbetet med sjukhushundar. Många föreläsare lyfte även både hygien- och allergifrågor, som ofta lyfts fram som ett motargument till att använda hund i verksamheter. Anna Bonnevie, veterinär, berättar om zoonotiska smittämnen, överföring av smitta mellan djur och människa. Anna argumenterar för att

friska hundar med frisk hud och päls och som självklart inte bits, utgör en mycket låg risk för zoonotisk sjukdom. Det är därför det också finns höga krav på hygienrutiner i arbete med hund i verksamhet och viktiga åtgärder för att minska potentiella smittspridningar. Allergi som argument att inte använda hund är inte ett hållbart argument, var huvudfokus för Hans Grönlunds föreläsning. Hans är docent och expert på djurallergier och argumenterade för att det inte finns så kallade allergifria hundar. Snarare handlar det om hur enskilda människor och enskilda hundar korskorrelerar med allergener. Om dessa inte överensstämmer kan en krock, i form av allergisk reaktion ske. Emma Goksör, barnallergolog från Göteborg berättade att allergiskt snuva drabbar 20 procent av barn och ungdomar och 1 av 5 av de med allergisk snuva har besvär av pälsdjur. Här finns god behandling mot allergi och fördelarna med hund i verksamhet överväger. Hennes studie visar att skolprestationen och livskvalitet för barnen bli bättre och neuropsykiatriska besvär minskar, trots vissa allergibesvär.

Ann Edner och Åsa Melhus vill understryka den outnyttjade potential som finns hos hundar. De menar att vägen fram är att bygga kunskap och genom vetenskapliga metoder visa på argument för hur hunden kan arbeta för människans välbefinnande. Det ekonomiska värdet av att använda djur i människan tjänst kan tyckas vara svårt att mäta. Forskningsplattformen Framtidens djurhälsa och djurvälstånd har gjort ett försök, berättar Catharina Kjellerstedt, veterinär. Bidraget till samhällsekonomin uppskattades 2016 vara hela 7 miljarder kronor. Det är självklart en ansevärd summa att fundera över. Till detta kommer tankar om hur hälsoperspektivet kan värderas? Johan Carlsson, senior rådgivare och f.d. Generaldirektör Folkhälsomyndigheten, lyfte vikten av att ta fram studier och goda exempel. Efter en snabb genomgång och bedömning av åtta genomförda studier uppmanade han församlingen att det fortsatta arbetet ligger på oss alla som verkar i branschen att lyfta fram kunskap och evidens.

”Det här är ett modernt sätt att bedriva hälso- och sjukvård”.

En riktig entusiast och viktig föregångare i kategorin *politiker*, en kategori som hade varit roligt att ha på plats av i större utsträckning i publiken, var Vivianne Macdisi, Regionråd i Uppsala. Vivianne pekar på hur arbetet med hund på sjukhuset har handlat om att den medicinska forskningen verkligen ser till de behov som finns. Hon ger enbart lovord och Vivianne kan se att hunden kompletterar det som vårdgivare och föräldrar inte kan ge, hunden är alltså sjukhusets viktiga verktyg i att skapa kvalitet. Vi lär oss att personcentrerad vård handlar om att läka hela människan. Sjukhushundarna bidrar till detta och dessutom ser man en oväntad bonus - ett extra allt, kanske man kan säga, nämligen att förutom stöd till patient har hundarna blivit stöd till både vårdgivarna och föräldrarna. Vivianne säger -*”Det här är ett modernt sätt att bedriva hälso- och sjukvård”*. Tänk om fler regionråd suttit i publiken.

”Mot att ha den j..la käppen är det underbart att susa fram bredvid hunden - det gör massor för självkänslan”.

Ann Edner och Åsa Melhus hoppas att konferens bidragit till nyfikenhet och nya bekantskaper. Vi har kommit en bra bit på väg men vi måste bygga både mer kunskap och starkare nätverk i detta ämne, menar dom. *”Det är bara tillsammans vi kan bli starka på detta område – därför behöver vi mötas på det här sättet”*, säger Ann och Åsa. Sen var det det här med käppen som sätter käppar i hjulet. Ida Östlund, ledamot i Föreningen Sveriges ledarhundsförare, berättar engagerat om livet med ledarhund. Vi får ta del av en noga redogörelse om ledarhunden och dess förmågor, träning och arbete. Det kan väl inte sägas bättre än i Idas slutsats - *”Mot att ha den j..la käppen är det underbart att susa fram bredvid hunden - det gör massor för självkänslan”*. Ingen gick nog hem oberörd från denna tankeväckande dag.

Artikelförfattare

Francisca Herodes

Ledamot i Styrelsen för Föreningen för Sociala Tjänstehundar